

Kategorija: 3.4.3. Įmonių bankrotas;3.4.3.11. Kiti su bankroto procesu susiję klausimai;

Santrauka:

LAT sprendė dėl įstatymo, taikytino kreditorių reikalavimų tenkinimo tvarkai bankroto byloje, iškeltoje iki Juridinių asmenų nemokumo įstatymo įsigaliojimo

Civilinė byla Nr. 3K-3-299-943/2021

Teismo proceso Nr. 2-55-3-00324-2019-6

Procesinio sprendimo kategorijos: 3.4.3; 3.4.3.11

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

N U T A R T I S

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 24 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Donato Šerno ir Egidijos Tamošiūnienės (pranešėja),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal pareiškėjos bankrutuojančios (šiuo metu – likviduojamos dėl bankroto) uždarnosios akcinės bendrovės „Arvi fertis“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Arvi fertis“ bankroto byloje.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama **dėl teisės normų, reglamentuojančių atsiskaitymo su kreditoriais tvarką bankroto byloje ir tokios tvarkos pažeidimu sukeltas teises pasekmes, aiškinimo ir taikymo.**

2. Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 15 d. nutartimi UAB „Arvi fertis“ iškelta bankroto byla, bankroto administratoriumi paskirtas A. V. Minėta nutartis įsiteisėjo 2019 m. liepos 11 d. Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 30 d. nutartimi patvirtintas BUAB „Arvi fertis“ kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašas, jis buvo patikslintas Vilniaus apygardos teismo 2019 m. lapkričio 20 d., 2019 m. gruodžio 11 d., 2020 m. sausio 27 d., 2020 m. gegužės 5 d., 2021 m. sausio 11 d. nutartimis.

3. Vilniaus apygardos teisme 2021 m. sausio 8 d. gautas bankroto administratoriaus A. V. prašymas dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo BUAB „Arvi fertis“ bankroto byloje. Pateiktame prašyme bankroto administratorius prašė: iš kreditorių, kurių reikalavimai užtikrinti hipoteka, įkeitimu, sąrašo išbraukti Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – ir VMI) su 38 726,64 Eur reikalavimu; patvirtinti patikslintą kreditorės Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (toliau – ir VSDFV) Marijampolės skyriaus 1545,30 Eur finansinį reikalavimą, užtikrintą hipoteka, įkeitimu (antru etapu – 1545,30 Eur); patvirtinti patikslintą antros eilės kreditorės VMI 7053,78 Eur finansinį reikalavimą (antru etapu – 7053,78 Eur). Administratorius nurodė, kad iš bankroto procese sukauptų lėšų 2021 m. sausio 7 d. buvo visiškai patenkinti kreditorių VMI ir VSDFV Marijampolės skyriaus pirmo etapo reikalavimai, todėl atsirado pagrindas patikslinti šių kreditorių finansinius reikalavimus. Iš pateikto bankroto administratoriaus priedo – sąskaitos išrašo – matyti, kad 2021 m. sausio 7 d. buvo atlikti banko mokėjimai: VMI – 116 612,19 Eur; VSDFV Marijampolės skyriui – 83 517,07 Eur.

4. 2021 m. sausio 14 d. pranešime bankroto administratorius pateikė BUAB „Arvi fertis“ pajamų ir išlaidų ataskaitą už laikotarpį nuo nutarties iškelti BUAB „Arvi fertis“ bankroto bylą įsiteisėjimo dienos (2019 m. liepos 11 d.) iki 2020 m. lapkričio 30 d. Paaiškino, kad iš vykdomos ūkinės komercinės veiklos pajamų buvo padengtos visos su ūkine komercine veikla susijusios išlaidos, taip pat įkeisto turto išlaikymo išlaidos, nes vykdamas ūkinę komercinę veiklą yra naudojamas įkeistas turtas. Nurodė, kad, 2021 m. sausio 12 d. duomenimis, BUAB „Arvi fertis“ einamųjų mokėjimų įsiskolinimų neturi. Be to, iš ūkinės komercinės veiklos pajamų buvo visiškai patenkinti BUAB „Arvi fertis“ pirmo etapo pirmos ir antros eilės kreditorių finansiniai reikalavimai.

5. Pateiktame pranešime bankroto administratorius taip pat nurodė, kad buvo patenkinta ir kreditorės Marijampolės savivaldybės administracijos 23 367,36 Eur finansinio reikalavimo dalis bei atsiskaityta su kreditore Ignalinos savivaldybės administracija, sumokant 1855,20 Eur. Iš pateikto bankroto administratoriaus priedo – sąskaitos išrašo – matyti, kad 2021 m. sausio 11 d. buvo atlikti banko mokėjimai: Ignalinos rajono savivaldybei – 1855,20 Eur; Marijampolės savivaldybės administracijai – 23 367,36 Eur.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Vilniaus apygardos teismas 2021 m. sausio 25 d. nutartimi netenkino bankroto administratoriaus A. V. prašymų patikslinti kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą.
7. Teismas nurodė, kad iš Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 30 d. nutarties, kuria patvirtintas BUAB „Arvi fertis“ kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašas, matyti, jog kreditorės VMI finansinis reikalavimas, užtikrintas hipoteka ar įkeitimu ir tenkinamas pirmu etapu, sudaro 38 726,64 Eur, o tos pačios kreditorės VMI antros eilės reikalavimas, tenkinamas pirmu etapu, sudaro 77 843,04 Eur. Kreditorės VSDFV Marijampolės skyriaus reikalavimas, tenkintas pirmu etapu iš hipoteka ar įkeitimu užtikrinto turto, sudaro 83 517,07 Eur (antruoju etapu tenkinta dalis sudaro 1545,30 Eur). Šia nutartimi taip pat buvo patvirtinti antros eilės kreditorių Marijampolės savivaldybės administracijos 24 198,03 Eur finansinis reikalavimas ir Ignalinos rajono savivaldybės administracijos 1894,72 Eur finansinis reikalavimas.
8. Teismas pažymėjo, jog Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – *JANĮ*) 99 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad patvirtinta galutinė bankroto ataskaita yra pagrindas nemokumo administratoriui atsiskaityti su kreditoriais ir išsimokėti kintamąjį atlygį už bankroto proceso administravimą. Nors bankroto administratorius ir nurodė patenkinęs prašymuose nurodytų kreditorių finansinius reikalavimus iš BUAB „Arvi fertis“ sukauptų lėšų, bankroto byloje nebuvo priimtas sprendimas dėl BUAB „Arvi fertis“ pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto; taip pat byloje nėra patvirtinta galutinė bankroto ataskaita, sudaranti pagrindą bankroto administratoriui atsiskaityti su kreditoriais. *JANĮ* 63 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad vykdydamas ūkinę komercinę veiklą juridinis asmuo moka visus einamuosius mokėjimus, kurie, vadovaujantis *JANĮ* 64 straipsnio 4 dalimi, gali būti mokami ir išieškomi tik iš ūkinės komercinės veiklos pajamų. *JANĮ* 63 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu ūkinėje komercinėje veikloje yra naudojamas įkeistas turtas, šio turto išlaikymo išlaidos laikomos ūkinės komercinės veiklos išlaidomis. Aptariamoje įstatymo nuostatoje įtvirtinta galimybė, įmonei vykdant ūkinę komercinę veiklą, įkeisto turto išlaikymo išlaidas laikyti ūkinės komercinės veiklos išlaidomis, tačiau atliktais mokėjimais iš bendrovės ūkinės komercinės veiklos pajamų buvo padengtos ne įkeisto turto išlaikymo išlaidos, o iš esmės atsiskaityta su įkeisto turto kreditoriais. Be to, buvo atsiskaityta ir su kreditoriais, kurių reikalavimai net nebuvo užtikrinti įkeistu turto.
9. Atsižvelgdamas į įtvirtintą reguliavimą, teismas nusprendė, kad bankroto administratoriaus įvardytas atsiskaitymo su kreditoriais pagrindas, kai buvo atsiskaityta su nurodytais kreditoriais dar iki BUAB „Arvi fertis“ pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto bei galutinės bankroto ataskaitos patvirtinimo bankroto byloje, nepatenka į *JANĮ* 63 straipsnio reguliavimo apimtį. Remdamasis tuo, teismas bankroto administratoriaus prašymus patvirtinti patikslintą kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą atmetė.
10. Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi BUAB „Arvi fertis“ atskirąjį skundą, 2021 m. vasario 25 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutartį paliko iš esmės nepakeistą.
11. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliojo *JANĮ* ir neteko galios Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas (toliau – *ĮBĮ*) (*JANĮ* 153 straipsnis). Pagal *JANĮ* 155 straipsnio 1 dalį iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams *JANĮ* nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio straipsnio 1–5 punktuose nustatytas išimtis. Bankroto byla iškelta galiojant *ĮBĮ*, skundžiama teismo nutartis priimta galiojant *JANĮ* nuostatoms. Nors pagal *JANĮ* 155 straipsnio 1 dalį kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimo eilė ir tvarka patenka į įstatyme nustatytą išimtį, kai taikomas *ĮBĮ*, tačiau atsiskaitymas su nurodytais kreditoriais iš pajamų, gautų įmonei vykdant komercinę veiklą bankroto procese, įvyko jau galiojant *JANĮ*. Todėl būtent šio įstatymo nuostatos taikytinos kreditorių teisėms ir pareigoms, atsiskaitant su jais iš pajamų, gautų įmonei vykdant ūkinę komercinę veiklą bankroto procese. Teisėjų kolegija nusprendė, jog pirmosios instancijos teismas pagrįstai taikė *JANĮ* nuostatas.
12. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog bankrutuojančios įmonės kreditorių finansinių reikalavimų tvirtinimas yra vienas bankroto byloje būtinų sprendimų klausimų. Kadangi bankroto byla iškelta ir pradinis kreditorių sąrašas bei jų finansinių reikalavimų dydis (patikslintas vėlesnėmis nutartimis) buvo patvirtinti galiojant *ĮBĮ*, todėl atsižvelgta į *ĮBĮ* nuostatas ir su šiuo įstatymo aiškinimu susijusią teisminę praktiką.
13. Teisėjų kolegija pažymėjo, jog *JANĮ* 63 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad juridinis asmuo, vykdydamas ūkinę komercinę veiklą, moka visus einamuosius mokėjimus, kurie, vadovaujantis *JANĮ* 64 straipsnio 4 dalimi, gali būti mokami ir išieškomi tik iš ūkinės komercinės veiklos pajamų. *JANĮ* 63 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad jeigu ūkinėje komercinėje veikloje yra naudojamas įkeistas turtas, šio turto išlaikymo išlaidos laikomos ūkinės komercinės veiklos išlaidomis. Todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai nurodė, kad aptariamoje įstatymo nuostatoje įtvirtinta galimybė, įmonei vykdant ūkinę komercinę veiklą, įkeisto turto išlaikymo išlaidas laikyti ūkinės komercinės veiklos išlaidomis. Tačiau administratorius atliktais mokėjimais iš bendrovės ūkinės komercinės veiklos pajamų padengė ne tik įkeisto turto išlaikymo išlaidas, einamuosius mokėjimus, bet iš esmės atsiskaitė su įkeisto turto kreditoriais ir iš dalies su antros eilės kreditoriais.
14. Teisėjų kolegija atmetė kaip nepagrįstą BUAB „Arvi fertis“ argumentą, kad nėra draudžiama bet kurioje bankroto stadijoje atsiskaityti su kreditoriais. Šiuo atveju ir galiojant *ĮBĮ* nuostatoms teisminėje praktikoje buvo nurodyta, kad *ĮBĮ* įtvirtintos aiškios bankroto procedūrų stadijos, pagal kurias bankroto administratorius gali tenkinti kreditorių reikalavimus tik tada, kai visi kreditoriai ir jų reikalavimų dydžiai yra aiškūs, patvirtinti teismo ir nėra ginčijami, taip pat kai yra aiškus bankroto administravimo išlaidų dydis. Bankrutuojančios įmonės atsiskaitymų su kreditoriais draudimas taikomas dėl to, kad visas bankrutuojančios įmonės turtas, tiek faktiškai turimas bankroto bylos iškelimo metu, tiek įmonės naudai įgytas pagal prievoles, kurių vykdymo laikas suėjo išskėlus bankroto bylą, tiek gautas vykdant ūkinę komercinę veiklą bankroto proceso metu, tampa tokios įmonės kreditoriams dalytiniu turto. Bankrutuojanti įmonė atnauja finansinių prievolių vykdymą tik baigiamojoje įmonės likvidavimo bankroto proceso stadijoje, laikydamosi minėtos *ĮBĮ* nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos. Visų tos pačios eilės kreditorių reikalavimai tenkinami proporcingai pagal lėšas, gautas pardavus likviduojamos dėl bankroto įmonės turtą, taip užtikrinant kreditorių lygiateisiškumą į jų reikalavimų patenkinimą. Joks kreditorius neturi teisės gauti savo reikalavimų patenkinimą kitokia, nei įstatyme nustatyta, reikalavimų tenkinimo tvarka.
15. *JANĮ* 99 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad patvirtinta galutinė bankroto ataskaita yra pagrindas nemokumo administratoriui atsiskaityti su kreditoriais ir išsimokėti kintamąjį atlygį už bankroto proceso administravimą. Galutinę bankroto ataskaitą parengia nemokumo administratorius (*JANĮ* 99 straipsnio 1 dalis); ji parengiama ir pateikiama teismui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo paskutinių įplaukų į kreditorių sąskaitą dienos (*JANĮ* 99 straipsnio 2 dalis); ją pasirašo administratorius bei kreditorių susirinkimo pirmininkas, gavęs kreditorių susirinkimo pritarimą (*JANĮ* 99 straipsnio 4 dalis); ją tvirtina *teismas įstatyme* nustatytu terminu ir tvarka (*JANĮ* 99 straipsnio 5 dalis). Šiuo atveju galutinė bankroto ataskaita nebuvo pateikta teismui tvirtinti.

16. Būtent kreditorių sprendimu (kreditorių susirinkimui pritarus), kreditorių susirinkimo pirmininkui patvirtinus, tokią ataskaitą administratorius pateikia tvirtinti teismui. Taigi *JAN/ 99* straipsnio 7 dalyje aiškiai įtvirtintas reglamentavimas, kad tik patvirtinus ataskaitą nemokumo administratorius gali tenkinti kreditorių reikalavimus ir išsimokėti kintamąjį atlygį už bankroto proceso administravimą. Šiame procese dalyvauja visi kreditoriai, kadangi ataskaitai patvirtinti būtinas kreditorių susirinkimo pritarimas.

17. Pagal *JAN/ 93* straipsnio 1 dalį kreditorių reikalavimai tvirtinami iš juridinio asmens turto, kuris lieka padengus bankroto proceso išlaidas. Šio straipsnio 2 dalyje nustatyta, kas sudaro juridinio asmens turtą: nuosavybės teise priklausantis turtas nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo metu, bankroto proceso metu iš skolininkų išieškotas turtas, kitas teisėtai bankroto procese įgytas turtas. Taigi ir bankroto procese gautos lėšos vykdančią ūkinę komercinę veiklą taip pat vertinamos kaip bankrutuojančios įmonės turtas, iš kurio gali būti tenkinami kreditorių reikalavimai. Šiuo atveju, pažeidus nustatytą tvarką ir iš įmonės turto (ūkinėje komercinėje veikloje gautų lėšų) atsiskaičius su dalimi kreditorių, iš esmės ir buvo pažeisti kreditorių proporcingumo ir lygiateisiškumo principai, kadangi vieni kreditorių reikalavimai buvo iškeliami aukščiau kitų kreditorių finansinių reikalavimų.

18. Kadangi tik kreditorių visuma sprendžia tokius esminius su bankrutuojančios įmonės veikla susijusius klausimus kaip administratoriaus veiklos kontrolė, bankrutuojančios įmonės ūkinė komercinė veikla, įmonės likvidavimas, parduodamo turto vertinimo tvarkos nustatymas, turto pardavimo kainos tvirtinimas ir kt. (*JAN/ 44* straipsnis), be to, *JAN/* įtvirtina galimybę, gerėjant įmonės finansinei padėčiai (gaunant pajamų), pereiti prie restruktūrizavimo proceso, tokiu atveju visi kreditoriai (o ne tik likę, su kuriais neatsiskaityta) galėtų daryti nuolaidas ta dalimi turimų finansinių reikalavimų, kuria su jais neatsiskaityta, todėl labai svarbus momentas, nuo kurio gali būti atsiskaitoma su visais kreditoriais, bet ne su jų dalimi.

19. Teisėjų kolegija nusprendė, jog šiame BUAB „Arvi fertis“ bankroto etape (kai nėra patvirtinta galutinė bankroto ataskaita) dalies iš ūkinės komercinės veiklos gautų lėšų paskirstymas atsiskaitant su hipotekos kreditoriais ir antros eilės pirmo etapo kreditoriais neatitinka bankroto tikslų, įstatyme įtvirtintų bankrutuojančios įmonės bankroto proceso išlaidų apmokėjimo ir viso bankroto procese gauto turto (lėšų) paskirstymo kreditoriams taisyklių, teisingumo ir protingumo principų, interesų pusiausvyros principo, gali pažeisti dalies kreditorių interesus (vieniems kreditoriams gali būti permokėta, kitiems išmokėta per mažą sumą), sukelti papildomų ginčų dėl lėšų perskirstymo ir taip užvilkinoti BUAB „Arvi fertis“ bankroto procesą.

20. Aplinkybė, jog bankrutuojanti įmonė neturi nei einamųjų mokėjimų, nei išlaidų, susijusių tiek su ūkinės komercinės veiklos vykdymu, tiek ir su įkeisto turto panaudojimu ūkinėje komercinėje veikloje, nereiškia, jog tokių išlaidų neatsiras ateityje, tuo labiau kad bankrutuojanti įmonė ir toliau vykdo ūkinę komercinę veiklą. Vykdoma komercinė veikla yra susijusi su papildomų darbuotojų samdymu, kitais aspektais, kurių atsiranda tokią veiklą vykdančiam, todėl gaunant pajamų iš vykdomos ūkinės komercinės veiklos atsiranda rizika padaryti žalos, kuri gali būti išieškoma vėliau, todėl itin svarbu laikytis *JAN/* nustatytos procedūros dėl galutinės ataskaitos patvirtinimo, nuo kurios patvirtinimo ir atsiranda teisė atsiskaityti su visais kreditoriais.

21. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į *JAN/* įtvirtintą teisinį reguliavimą, nusprendė, kad bankroto administratoriaus atsiskaitymas su dalimi kreditorių iki BUAB „Arvi fertis“ galutinės bankroto ataskaitos patvirtinimo bankroto byloje negalimas, pažeidžiantis tiek bankrutuojančios įmonės, tiek kreditorių teises, todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai netenkino administratoriaus prašymo dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo.

22. Teisėjų kolegija iš dalies sutiko su BUAB „Arvi fertis“ argumentu, kad, teismui netenkinus prašymo patikslinti kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą, pirmosios instancijos teismas be pagrindo nesprendė padarinių klausimo. Situacija, kai kreditoriai, su kuriais atsiskaityta, lieka kreditorių sąrašė ir turi teisę visa finansinių reikalavimų apimtį naudoti jiems priklausančiomis teisėmis bankroto procese (balsuoti kreditorių susirinkime ir pan.), nėra teisinga, taip būtų pažeidžiamos bendrovės ir kitų kreditorių teisės ir interesai, nes kreditoriai, su kuriais atsiskaityta netinkama tvarka ir laiku, įgytų ne tik perdėtą pranašumą kitų bankrutuojančios bendrovės kreditorių atžvilgiu dėl galimybės gauti reikalavimo patenkinimą, bet ir kitų *JAN/* įtvirtintų kreditorių teisių skolininko bankroto byloje įgyvendinimo aspektu. Todėl buvo pažymėta, jog pirmosios instancijos teismas privalo operatyviai spręsti lėšų, kuriomis buvo patenkinti finansiniai reikalavimai, atsiskaitant su kreditoriais VMI, VSDFV Marijampolės skyriumi, Marijampolės savivaldybės administracija bei Ignalinos savivaldybės administracija, grąžinimo klausimą. Be to, sprendžiant kreditoriams sumokėtų lėšų grąžinimo klausimą, į procesą kaip dalyvaujantys asmenys turi būti įtraukti išvardyti kreditoriai, kurių teisėms ir pareigoms įtakos turės šio klausimo išsprendimas.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

23. Pareiškėja BUAB „Arvi fertis“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutartį, Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – tenkinti BUAB „Arvi fertis“ nemokumo administratoriaus A. V. 2021 m. sausio 8 d. ir 2021 m. sausio 14 d. prašymus dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo, t. y. patikslinti BUAB „Arvi fertis“ kreditorių ir jų reikalavimų sąrašą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

23.1. Apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė *JAN/ 155* straipsnį. *JAN/ 155* straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio įstatymo nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio įstatymo nuostatas, reguliuojančias: 1) atlygį nemokumo administratoriui; 2) kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką; 3) reikalavimus restruktūrizavimo plano turiniui ir įgyvendinimo trukmei; 4) kreditorių balsavimą dėl restruktūrizavimo plano; 5) nemokumo administratoriaus skyrimą bankroto byloje. Iš *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies 2 punkto matyti, kad įstatymų leidėjo valia buvo padaryti išimtį – taikyti *JAN/* kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką tiems nemokumo procesams, kurie buvo pradėti iki *JAN/* įsigaliojimo, t. y. iki 2019 m. gruodžio 31 d. BUAB „Arvi fertis“ bankroto byla buvo iškelta Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 15 d. nutartimi, taigi, taikant *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytą išimtį, BUAB „Arvi fertis“ kreditorių reikalavimų tenkinimo eilei ir tvarkai nustatyti turi būti taikomos būtent iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusios [B], o ne *JAN/* nuostatos. Lietuvos apeliacinis teismas nepagrįstai *JAN/* taikymą siejo su momentu, kada bankrutuojanti įmonė atsiskaitė su kreditoriais. *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies 2 punktas nurodytos išimties taikymo nesieja su *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies dispozicijoje nurodytu asmenų teisių ir pareigų atsiradimo momentu.

23.2. Nors *JB* nustatyta administratoriaus pareiga likviduojant bankrutavusią įmonę tenkinti ir patvirtintus kreditorių reikalavimus, o *JAN* nurodyta, kad patvirtinta galutinė bankroto ataskaita yra pagrindas atsiskaityti su kreditoriais, vis dėlto nei *JB*, nei *JAN* nėra nustatytas draudimas bankrutuojančiai įmonei atsiskaityti su kreditoriais bet kurioje bankroto proceso stadijoje (*JB* 31 straipsnio 1 dalies 3 punktas, *JAN* 99 straipsnio 7 dalis). *JB* nėra normos, draudžiančios bankrutuojančiai įmonei tenkinti kreditorių finansinius reikalavimus, iki nebuvo priimtas sprendimas dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto. *JB* 26 straipsnio 1 dalis, 27 straipsnio 1 dalies 2 punktas leidžia daryti išvadą, kad bankrutuojančios įmonės atsiskaitymai su savo kreditoriais nėra draudžiami ir nėra ribojami siejant su įmonės bankroto proceso etapu, priešingai, atsiskaitymas su įmonės kreditoriais yra esminė bankroto proceso paskirtis ir esmė.

23.3. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad bankroto procese turi būti siekiama kiek įmanoma operatyviau užbaigti bankroto procedūras nutraukiant bankroto bylą *JB* 27 straipsnio pagrindais arba likviduojant bankrutavusią įmonę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. liepos 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-320-915/2017). *JB* 27 straipsnio 1 dalies 2 punktas, reglamentuojantis bylos nutraukimą, kai bankrutuojanti įmonė atsiskaito su visais kreditoriais, reiškia, kad bankrutuojanti įmonė atsiskaito su visais kreditoriais, kurių reikalavimai buvo pareikšti ir patvirtinti bankroto byloje, t. y. buvo įvykdytas pagrindinis bankroto proceso tikslas – kreditorių reikalavimai, kurių pagrindu buvo konstatuotas įmonės nemokumas, patenkinti ir išnyko teisinis pagrindas likviduoti įmonę bankroto keliu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-148-219/2018). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, analizuodamas *JB*, nurodė, kad *JB* normos nenustato, kurios bankroto bylos stadijos metu ar iki kurios bankroto bylos nagrinėjimo stadijos gali būti atsiskaitoma su kreditoriais ir bankroto byla nutraukiama, todėl šiuo pagrindu byla gali būti nutraukiama bet kuriuo bankroto proceso metu, svarbiausia, kad būtų patenkinti visų kreditorių reikalavimai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-148-219/2018). Analogiškai ir *JAN* atveju: *JAN* 2 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas esminis juridinio asmens bankroto proceso tikslas – likviduoti juridinį asmenį, tenkinant kreditorių reikalavimus juridinio asmens turto. *JAN* 78 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytas analogiškas, kaip ir *JB*, bankroto bylos nutraukimo pagrindas – teismas priima nutartį nutraukti bankroto bylą, kai juridinis asmuo atsiskaito su visais kreditoriais. Taigi, analogiškai kaip ir *JB*, *JAN* nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, kad bankrutuojančios įmonės atsiskaitymai su bankrutuojančios įmonės kreditoriais nėra draudžiami ir nėra ribojami siejant su įmonės bankroto proceso etapu.

23.4. Bankrutuojančios įmonės kreditoriai nėra lygiavertėje padėtyje ir tokį jų teisinį statusą lemia įstatymų nustatytas reguliavimas. Tiek *JB*, tiek *JAN* nustato kreditorių reikalavimų tenkinimo eiles (*JB* 35 straipsnis, *JAN* 94 straipsnis). Kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami po to, kai visiškai patenkinti atitinkamo etapo pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai (*JB* 35 straipsnio 6 dalis, *JAN* 94 straipsnio 4 dalis). Taigi bankrutuojančios įmonės kreditoriai nėra lygiaverčiai. BUAB „Arvi fertis“ tenkino dalies kreditorių finansinius reikalavimus, atsižvelgdama į įstatymu nustatytą šių kreditorių finansinių reikalavimo eilę ir tvarką. Buvo tenkinti ne pasirinktų kreditorių, o kreditorių, kurių finansiniai reikalavimai buvo pirmesnėje tenkinimo eilėje, finansiniai reikalavimai. Šią dieną jau yra visiškai patenkinti BUAB „Arvi fertis“ pirmos eilės kreditorių – BUAB „Arvi fertis“ darbuotojų finansiniai reikalavimai, antros eilės kreditorių – VMI, Marijampolės savivaldybės administracijos, Ignalinos savivaldybės administracijos finansiniai reikalavimai (pirmas etapas) bei dalis hipoteka, įkeitimu užtikrintų kreditorių reikalavimų, t. y. visiškai patenkinti VMI ir VSDFV Marijampolės skyriaus finansiniai reikalavimai (pirmas etapas). Teismai nepagrįstai vertino, kad buvo dengiami hipotekos kreditorių finansiniai reikalavimai. Šiuo atveju su kreditoriais VMI ir VSDFV Marijampolės skyriumi buvo atsiskaityta ne lėšomis, gautomis iš įkeisto turto pardavimo, o iš įmonės lėšų pagal *JB* nustatytą eiliškumą. Sprendimą tenkinti pirmos ir antros eilės kreditorių finansinius reikalavimus BUAB „Arvi fertis“ nemokumo administratorius priėmė atsižvelgdamas į tai, kad bankrutuojanti įmonė per bankroto procesą sukauptė pakankamai lėšų šiems finansiniams reikalavimams padengti. Taigi BUAB „Arvi fertis“ pagrįstai ir teisėtai atsiskaitė su pirmesnės eilės kreditoriais.

24. Suinteresuotas asmuo VSDFV Marijampolės skyrius prisidėjimu prie kasacinio skundo prašo Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutartį, Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutartį panaikinti ir priimti naują sprendimą – tenkinti BUAB „Arvi fertis“ nemokumo administratoriaus A. V. 2021 m. sausio 8 d. ir 2021 m. sausio 14 d. prašymus dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo. Pateiktame prisidėjime nurodomi tokie pagrindiniai argumentai:

24.1. Vilniaus apygardos teismo 2019 m. gegužės 15 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. eB2-2846-340/2019 BUAB „Arvi fertis“ buvo iškelta bankroto byla (įsiteisėjo 2019 m. liepos 11 d.), t. y. iki 2019 m. gruodžio 31 d., todėl turėtų būti taikomos *JB*, o ne *JAN* nuostatos, nors pats atsiskaitymas pagal pareikštus kreditorių reikalavimus įvyko jau po *JAN* įsigaliojimo.

24.2. *JB*, *JAN* nėra nustatytas draudimas bankrutuojančiai įmonei atsiskaityti su kreditoriais bet kurioje bankroto proceso stadijoje. Suinteresuotas asmuo nesutinka su apeliacinės instancijos teismo vertinimu, jog, pažeidus nustatytą tvarką ir iš įmonės turto (iš ūkinės komercinės veiklos gautų lėšų) atsiskaičius su dalimi kreditorių, iš esmės ir buvo pažeisti kreditorių proporcingumo ir lygiateisiškumo principai. *JB*, *JAN* nustato kreditorių reikalavimo tenkinimo eiles. Kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami po to, kai visiškai patenkinti atitinkamo etapo pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai (*JB* 35 straipsnio 6 dalis, *JAN* 94 straipsnio 4 dalis). Taigi bankrutuojančios įmonės kreditoriai nėra lygiaverčiai ir tam tikrų kategorijų kreditorių reikalavimai yra iškeliami aukščiau kitų. BUAB „Arvi fertis“ bankroto procese toliau tęsiant ūkinės komercinės veiklos vykdymą buvo padengtos visos su ūkine komercine veikla susijusios išlaidos, taip pat įkeisto turto išlaikymo išlaidos. Susiklosčius aplinkybėms, kai BUAB „Arvi fertis“ galėjo patenkinti dalį kreditorių reikalavimų, nemokumo administratorius A. V. tenkino juos ne pasirinktinai, o įstatyme reglamentuojama eile ir tvarka.

24.3. Suinteresuotas asmuo 2017 m. sausio 27 d. įregistravo priverstinę hipoteką BUAB „Arvi fertis“ nuosavybės teise priklausančiam nekilnojamajam turtui: administraciniam pastatui, Gamyklų g. 5, Marijampolė, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) ir pastatui – arkiniam sandėliui, Gamyklų g. 7, Marijampolė, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini) Vilniaus apygardos teismo 2019 m. spalio 30 d. nutartimi patvirtintas jo hipoteka užtikrintas kreditoriaus reikalavimas 85 062,37 Eur, iš jų pirmu etapu tenkinama dalis – 83 517,07 Eur, antru etapu – 1545,30 Eur. Minėta hipoteka užtikrinti reikalavimai tenkinami pirmesnėje tenkinimo eilėje, todėl BUAB „Arvi fertis“ iš įmonės lėšų į jo biudžetą 2021 m. sausio 7 d. sumokėjo 83 517,07 Eur ir visiškai padengė pirmu etapu tenkinamą hipoteka užtikrintą kreditoriaus reikalavimą. Suinteresuoto asmens vertinimu, siekdama užtikrinti, kad būtų visiškai ar iš dalies patenkinti įrodymais pagrįsti bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimai ir apsaugoti bankrutuojančios įmonės interesai, BUAB „Arvi fertis“ pagrįstai atsiskaitė su pirmesnės eilės kreditoriais.

25. Suinteresuotas asmuo VMI prisidėjime prie kasacinio skundo prašo tenkinti pateiktą kasacinį skundą, panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutartį, Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – tenkinti BUAB „Arvi fertis“ nemokumo administratoriaus A. V. prašymus dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų

sąrašo patikslinimo.

26. Suinteresuotas asmuo UAB „Belor“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutartį, Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutartį palikti nepakeistas ir priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais argumentais:

26.1. BUAB „Arvi fertis“ pateiktame kasaciniame skunde nenurodo aplinkybių, kurios sudarytų pagrindą tenkinti kasacinį skundą, be to, šio kasacinio skundo atitiktis įstatymų keliamiems reikalavimams abejotina. Vien ta aplinkybė, kad BUAB „Arvi fertis“ netenkina teismų priimti procesiniai sprendimai, negali būti laikoma kasacijos pagrindu.

26.2. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, civilinėje byloje Nr. 3K-3-171-421/2021 pasisakydamas dėl *JAN/ 155* straipsnio taikymo, yra nurodęs, kad šiame straipsnyje nustatyta išimtis, pagal kurią iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams netaikomos šio įstatymo nuostatos, reguliuojančios kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką, tai reiškia, kad kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarka nustatoma pagal iki 2019 m. gruodžio 31 d. galiojusias materialiąsias normas.

26.3. Nepriklausomai nuo taikytino reglamentavimo, t. y. ar atsiskaitymui su kreditoriais būtų taikomos *JAN/* nuostatos ar *JB/* nuostatos, atsiskaitymas su kreditoriais vykti negalėjo. Nemokumo administratorius atsiskaitė su kreditoriais pažeisdamas ir *JB/* nuostatas. Bankroto bylos nagrinėjimas susideda iš kelių etapų – bankroto bylos iškėlimo, kreditorių reikalavimų pateikimo ir tvirtinimo, įmonės likvidavimo dėl bankroto, taip pat kitų su bankrotu susijusių procedūrų. Kiekviename iš jų yra įgyvendinami tam tikri tikslai. Pagal *JB/ 30* straipsnio 2 dalį teismas pripažįsta įmonę bankrutavusia ir priima nutartį ją likviduoti, kai yra įstatyme įtvirtintos sąlygos. Tik įmonei perėjus į bankrutuojančios įmonės pripažinimo bankrutavusia ir jos likvidavimo stadiją, kyla *JB/ 31* straipsnyje nustatytos administratoriaus teisės ir pareigos likviduojant bankrutavusią įmonę. Įmonės likvidavimo etapas prasideda įsiteisėjusia teismo nutartimi pripažinus įmonę bankrutavusia ir pradėjus likvidavimo procedūras, kurių metu sprendžiami su turto realizavimu, iš kurio gali būti vykdomas kreditorių reikalavimų patenkinimas, susiję klausimai ir kuriuos išsprendus yra užbaigiamos įmonės bankroto procedūros ir kartu bankroto byla, priimant teismui sprendimą dėl įmonės pabaigos. Tik likviduojant įmonę bankroto administratorius turi teisę atsiskaityti su kreditoriais nustatyta tvarka. Tokia nuostata įtvirtinta *JB/ 31* straipsnyje. Tuo metu, kai nemokumo administratorius atsiskaitė su nurodytais kreditoriais, jokia teismo nutartis dėl įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto nebuvo nei priimta, nei įsiteisėjusi. Taigi, nepriklausomai nuo taikytino reglamentavimo (*JB/* ar *JAN/*), atsiskaitymas su kreditoriais vyko pažeidžiant teisės normas. *JAN/* taip pat įtvirtina, jog su kreditoriais atsiskaitoma tik likviduojant įmonę (*JAN/ 86* straipsnio 1 dalis).

26.4. Iki pradedant atsiskaitymus su kreditoriais turi būti aiškios bankroto administravimo išlaidos. *JB/ 36* straipsnio 1 dalis imperatyviai nustatė, kad pirmiausia apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, kurios mokamos iš įmonės visų rūšių lėšų. Šios išlaidos turi būti apmokamos iš visų įmonės lėšų. Atsiskaitymas su kreditoriais ne įstatymo nustatyta tvarka lėmė, jog jie buvo „atleisti“ nuo administravimo išlaidų dengimo (*JB/ 34* straipsnis, *JB/ 33* straipsnio 6 dalis). Nemokumo procesas privalo būti maksimaliai skaidrus ir nekeliantis abejonių, todėl privalu laikytis ir visuotinai pripažįstamų teisės principų, kad niekas negali turėti naudos iš savo neteisėtų veiksmų (lot. nullus commodum capere de sua injuria propria), iš ne teisės negali atsirasti teisė (lot. ex injuria jus non oritur). Toks nemokumo administratoriaus elgesys kelia abejonių dėl jo nešališkumo. Aplinkybę, kad tokiu būdu buvo pažeisti kitų kreditorių interesai bei nebuvo užtikrintas kreditorių lygiateisiškumas, konstatavo ir Lietuvos apeliacinis teismas.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl įstatymo, taikytino kreditorių reikalavimų tenkinimo tvarkai bankroto byloje, iškeltoje iki Juridinių asmenų nemokumo įstatymo įsigaliojimo

27. *JAN/ 155* straipsnyje, įtvirtinančiame pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, nustatyta, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio įstatymo nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio įstatymo nuostatas, reguliuojančias: 1) atlygį nemokumo administratoriui; 2) kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką; 3) reikalavimus restruktūrizavimo plano turiniui ir įgyvendinimo trukmei; 4) kreditorių balsavimą dėl restruktūrizavimo plano; 5) nemokumo administratoriaus skyrimą bankroto byloje. Taigi paminėta įstatymo nuostata *JAN/* taikymą iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams, išskyrus įvardytas išimtis, susiejo su: 1) atitinkamų nemokumo procedūrų pradžios momentu; 2) atitinkamų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo momentu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-79-823/2021, 15 punktas).

28. Lietuvos apeliacinis teismas ginčijamos nutarties 18 punkte konstatavo, kad nors pagal *JAN/ 155* straipsnio 1 dalį kreditorių finansinių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarka patenka į įstatyme nurodytą išimtį, kai taikomas *JB/*, tačiau šiuo atveju atsiskaitymas su nurodytais kreditoriais iš pajamų, gautų iš įmonės komercinės veiklos bankroto procese, įvyko jau galiojant *JAN/*, todėl būtent šio įstatymo nuostatos taikytinos kreditorių teisėms ir pareigoms, atsiskaitant su jais iš pajamų, gautų įmonei vykdamas ūkinę komercinę veiklą bankroto procese, dėl to administratorius pateikė prašymus teismui patikslinti kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą, kurie nebuvo patenkinti.

29. Su tokiu Lietuvos apeliacinio teismo išaiškinimu dėl įstatymo nuostatų galiojimo laiko atžvilgiu negalima sutikti, todėl iš esmės pritariama kasacinio skundo argumentams dėl netinkamo *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies aiškinimo ir taikymo.

30. Kasacinio teismo vertinimu, įstatymų leidėjas, įvertinęs teisėtų lūkesčių apsaugos, teisinio tikrumo ir teisėkūros efektyvumo principus, *JAN/ 155* nustatė atitinkamas išimtis, kurių atžvilgiu taikomi anksčiau galioję įstatymai (pastaba: *JB/* ir *Įmonių restruktūrizavimo įstatymas*; žr. *JAN/* aiškinamojo rašto 4.22 punktą). Tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai netinkamai taikė *JAN/ 155* straipsnyje įtvirtintas išimtis, viena iš kurių – *JB/* taikymas kreditorių reikalavimų tenkinimo eilei ir tvarkai. Tokia nuostata (kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką) negali būti aiškinama siaurai, t. y. kaip neapimanti paties atsiskaitymo su kreditoriais, nes tokio pobūdžio veiksmai (lėšų pervedimas kreditoriams) neabejotinai patenka į įstatyme įtvirtintą kreditorių reikalavimų tenkinimo tvarkos sąvoką. Lėšų pervedimas kreditoriams negali būti aiškinamas kaip teisių ir pareigų atsiradimas po *JAN/* įsigaliojimo, o tai ir lemtų naujo teisinio reguliavimo taikymą.

Aiškinimas, kad tokie atsiskaitymo su kreditoriais veiksmai priskirtini teisių ir pareigų kategorijai, kelia grėsmę ir kreditorių reikalavimo tenkinimo eilės bei tvarkos sampratos iškreipimui tuo aspektu, kad susidarytų atskiros kreditorių eilės, kurių dalis būtų patvirtinta pagal *[B]* reikalavimus, kita dalis – pagal *JAN/* reikalavimus. Toks aiškinimas būtų akivaizdžiai netinkamas ir iškreiptų *JAN/ 155* straipsnyje įtvirtintos pereinamosios nuostatos – kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos, kaip išimties, – esmę.

31. Atsižvelgiant į tai, kad *JAN/ 155* straipsnyje prie išimčių, kurioms taikomas *[B]* priskiria kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką, nagrinėjamu atveju sprendžiant dėl kreditorių reikalavimų tikslinimo bankroto byloje, pradėtoje iki *JAN/*, taip pat turėjo būti taikomos *[B]* nuostatos. Tačiau tai, kad pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai netinkamai taikė ir aiškino *JAN/ 155* straipsnyje įtvirtintas pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, savaime nelemia ginčijamos apeliacinės instancijos teismo nutarties neteisėtumo ir nepagrįstumo.

Dėl bankrutuojančios įmonės teisės atsiskaityti su kreditoriais iki nutarties likviduoti įmonę priėmimo

32. Pagrindinis byloje keliamas klausimas yra susijęs su poreikiu įvertinti, ar tuo atveju, kai skolininkui iškelta bankroto byla, jis turi teisę atsiskaityti su savo kreditoriais bet kurioje bankroto proceso stadijoje.

33. Bankroto bylos nagrinėjimas susideda iš kelių etapų – bankroto bylos iškėlimo, kreditorių reikalavimų pateikimo ir tvirtinimo, įmonės likvidavimo dėl bankroto, taip pat kitų su bankrotu susijusių procedūrų. Kiekviename iš jų yra įgyvendinami tam tikri tikslai. Bankroto procesui būdingas ir visų jo procedūrų vykdymo metu turi būti išlaikomas teisinis apibrėžtumas, laikomasi stadijų eiliškumo. Bankroto procedūrų metu tvirtinami kreditorių reikalavimai, likvidavimo metu parduodamas įmonės turtas ir šie reikalavimai tenkinami laikantis *[B]* nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės.

34. *[B]* normų analizė suponuoja išvadą, kad pagrindinis bankroto proceso tikslas – patenkinti bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimus. Bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimų patenkinimas yra galutinis rezultatas, kurio siekiama bankroto procedūromis. Kreditorių reikalavimai bankroto procese gali būti užtikrinami dviem būdais: pirma, likviduojant įmonės turtą ir jį realizavus iš gautų pajamų tenkinant kreditorių reikalavimus; antra, užtikrinant įmonės (jos dalies ar gyvybingo verslo) veiklos tęstinumą ir tenkinant kreditorių reikalavimus iš tokios veiklos pajamų. Procedūriškai antrasis būdas įgyvendinamas sudarant įmonės ir kreditorių taikos sutartį bankroto byloje. Į likvidavimo stadiją įmonė įžengia tik tada, kai per *[B]* nustatytus terminus kreditoriams ir įmonei nepavyko susitarti dėl verslo išsaugojimo ir taikos sutarties sudarymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-6/2014). Taigi akivaizdu, kad kreditorių reikalavimų patenkinimas bankroto byloje galimas tik laikantis įstatyme nustatytos eilės ir tvarkos, prasidėjus įmonės likvidavimo stadijai.

35. Kasacinis teismas kaip nepagrįstus atmeta pareiškėjos argumentus, kad tokių atsiskaitymų draudimas *[B]* nenustatytas. Be to, atkreipia dėmesį, kad kasaciniame skunde remiamasi kasacinio teismo išaiškinimais, pateiktais bylose, kurių ratio decidendi (argumentas, kuriuo grindžiamas sprendimas) iš esmės skiriasi nuo nagrinėjamos bylos. Kasacinis teismas yra ne kartą nurodęs, kad teismas, nagrinėdamas bylas, aiškina ir taiko teisės normas ne a priori (iš anksto, nepatikrinus faktų), o konkrečioje byloje, atsižvelgdamas į konkrečios bylos faktines aplinkybes ir šias siedamas su taikytina teisės norma. Todėl kiekvienas teismo pateiktas teisės aiškinimas gali ir turi būti suprantamas bei aiškinamas tik konkrečios bylos kontekste, nes šis aiškinimas yra ne aiškinimas a priori, o teismo sprendimo konkrečioje byloje ratio decidendi. Vadinas, kitoje byloje pateiktas teismo taikytinos teisės aiškinimas gali būti taikomas tik tada, kai konkrečios bylos esminės faktinės aplinkybės, lemiančios vienos ar kitos normos taikymą, yra tapačios ar iš esmės panašios (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-382-421/2017, 26 punktas; 2018 m. gegužės 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-193-969/2018, 31 punktas).

36. Įmonės pripažinimas bankrutavusia ir jos likvidavimas reglamentuoti *[B]* septintame skirsnyje „Bankrutavusios įmonės likvidavimas“. Pagal *[B]* 30 straipsnio 2 dalį teismas pripažįsta įmonę bankrutavusia ir priima nutartį ją likviduoti, jei per 3 mėnesius nuo nutarties patvirtinti kreditorių reikalavimus įsiteisėjimo dienos nebuvo priimta nutartis dėl taikos sutarties sudarymo ir jei teismas šio termino nepratęsė. Pagal to paties straipsnio 3 dalį teismas, pripažinęs įmonę bankrutavusia ir priėmęs nutartį likviduoti ją dėl bankroto, patvirtina kiekvieno kreditoriaus patikslintų reikalavimų sumą, likvidavimo tvarką, kitus likvidavimo procedūrai vykdyti būtinus pavidumus ir nurodymus. Įmonės likvidatoriaus funkcijas atlieka administratorius *[B]* nustatyta tvarka (*[B]* 30 straipsnio 4 dalis). Likviduojant bankrutavusią įmonę, administratorius įgyja svarbias nagrinėjamos bylos kontekste teises: 1) disponuoja įmonės turtu bei lėšomis ir užtikrina jų apsaugą; 2) šio įstatymo nustatyta tvarka organizuoja turto pardavimą ir jį parduoda ar perduoda kreditoriams; 3) tenkina šio įstatymo nustatyta tvarka patvirtintus kreditorių reikalavimus; kt.

37. Kasacinio teismo vertinimu, pagal nurodytas *[B]* nuostatas ir kasacinio teismo praktiką, bankroto procedūros gali būti vykdomos laikantis *[B]* įtvirtintų bankroto procedūrų stadijų, pagal kurias bankroto administratorius gali tenkinti kreditorių reikalavimus tik tada, kai visi kreditoriai ir jų reikalavimų dydžiai yra aiškūs, patvirtinti teismo ir nėra ginčijami, taip pat kai yra aiškus bankroto administravimo išlaidų dydis. Priešingu atveju egzistuojantis teisinis neapibrėžtumas ne tik dėl kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės, bet ir tokių reikalavimų tenkinimo proporcingumo. Bankrutuojanti įmonė kreditorių reikalavimus tenkina tik likvidavimo stadijoje, laikydama *[B]* 35 straipsnyje nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos. Visų tos pačios eilės kreditorių reikalavimai tenkinami dviem etapais (pirmame etape pagal *[B]* 35 straipsnio nustatytą eiliškumą tenkinami kreditorių reikalavimai be priskaičiuotų palūkanų ir netesybų, o antrame etape ta pačia eile tenkinama likusi kreditorių reikalavimų dalis (palūkanos ir netesybos)). Kiekviename etape kiekvienos paskesnės eilės kreditorių reikalavimai tenkinami po to, kai visiškai patenkinti atitinkamo etapo pirmesnės eilės kreditorių reikalavimai. Jeigu neužtenka lėšų visiems vieno etapo vienos eilės reikalavimams visiškai patenkinti, šie reikalavimai tenkinami proporcingai pagal priklausančią kiekvienam kreditoriui sumą. Joks kreditorius neturi teisės gauti savo reikalavimų patenkinimo kitokia, nei įstatyme imperatyviai nustatyta, reikalavimų tenkinimo tvarka, priešingu atveju būtų paneigtas kolektyvinis bankroto proceso pobūdis ir įsigalėtų kreditorių favoritizmas.

38. Kaip minėta, bankroto procedūrų vykdymas susijęs su tam tikromis išlaidomis, be kurių negali būti sėkmingai užbaigta bankroto procedūra (administravimo išlaidos). *[B]* 36 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad pirmiausia apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, kurios mokamos iš įmonės visų rūšių lėšų (gautų pardavus įmonės turtą, įskaitant ir įkeistą, įmonei gražintų skolų, ūkinės komercinės veiklos šio straipsnio 3 dalyje nurodyta apimtimi ir kitų bankroto proceso metu gautų lėšų). Taigi, *[B]* nuostatos nurodo prioritetinį administravimo išlaidų atlyginimą kreditorių reikalavimų tenkinimo atžvilgiu – kreditorių reikalavimai tenkinami tik po to, kai yra apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-333-823/2020, 31 punktas).

39. Taigi, nagrinėjamoje byloje iki įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama dėl bankroto įvykęs bankrutuojančios įmonės atsiskaitymas su dalimi kreditorių pažeidė ir nurodytą *JB/* administravimo išlaidų atlyginimo tvarką. Toks pažeidimas negali būti vertinamas kaip mažareikšmis dėl tos priežasties, kad kreditoriai, su kuriais pasirinktinai buvo atsiskaityta, išvengė pareigos dengti bankroto administravimo išlaidas bankroto byloje, o tai neatitinka *JB/* 36 straipsnio reikalavimų.

40. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad *JB/* 36 straipsnio 1 dalies nuostatos, įtvirtinančios bankroto administravimo išlaidų apmokėjimą iš bankrutuojančios ir bankrutavusios įmonės visų rūšių lėšų, prasmė yra ta, jog, realizavus kiekvieną bankrutuojančios įmonės turto objektą, tam tikra dalis gautos už jį sumos būtų skirta administravimo išlaidoms apmokėti. Jeigu dalis bankrutuojančios įmonės turto yra įkeista, o kita – neįkeista, ir šios dalys nevienodos, administravimo išlaidos, patirtos iki turto pardavimo dienos, apmokamos proporcingai gautoms sumoms pardavus tiek įkeistą, tiek neįkeistą turtą. Proporcingumo principas apmokant administravimo išlaidas užtikrina kreditorių lygiateisiškumo principo įgyvendinimą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 5 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-373-219/2016 32 punktą).

41. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotoje teisės aiškinimo ir taikymo praktikoje dėl bankroto administravimo išlaidų taip pat konstatuota hipotekos kreditoriaus pareiga visais atvejais – ir kai įkeistas turtas parduodamas, ir kai tas turtas neparduotas bei perduodamas įkaito turėtojui – dalyvauti atlyginant bankrutuojančios įmonės administravimo išlaidas. Ta pati taisyklė taikytina ir tais atvejais, kai, pardavus hipoteka įkeistą turtą, gaunama didesnė suma nei įkaito turėtojo finansinis reikalavimas, t. y. administravimo išlaidos išskaičiuojamos iš jam tenkančios dalies, o ne iš sumos, viršijančios finansinį reikalavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-176/2013; 2016 m. liepos 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-373-219/2016, 33 punktas; 2017 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-313-690/2017, 34 punktas). Taigi, hipotekos kreditorius privalo mokėti proporcingą jo tenkinamo reikalavimo dydžiui administravimo išlaidų dalį; hipotekos kreditoriaus pirmenybės teisė gauti kreditoriaus reikalavimo patenkinimą iš įkeisto turto pardavimu gautų lėšų neatleidžia ir nepašalina jo pareigos proporcingai su kitais kreditoriais mokėti administravimo išlaidas (pirmiau nurodytos kasacinio teismo nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-313-690/2017 37 punktas).

42. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatytos aplinkybės patvirtina, kad bankroto byloje buvo nepagrįstai patenkinti ir hipoteka ar įkeitimu užtikrinti reikalavimai. Pažymėtina, kad *JB/* tokių reikalavimų tenkinimas taip pat vykdomas įstatymo nustatyta tvarka. Pagal *JB/* 34 straipsnį įkeitimu ir (arba) hipoteka užtikrinti kreditoriaus reikalavimai tenkinami pirmiausia iš lėšų, gautų pardavus įkeistą įmonės turtą arba perduodant įkeistą turtą. Jei įkeistas turtas parduodamas už didesnę kainą negu įkeitimu ir (arba) hipoteka užtikrintų reikalavimų suma, šių lėšų likutis skiriamas kitų kreditorių reikalavimams tenkinti *JB/* 35 straipsnyje nustatyta tvarka. BUAB „Arvi fertis“ vykdytas tokių kreditorių reikalavimų tenkinimas šių reikalavimų taip pat neatitiko, nes atsiskaityti su šiais kreditoriais panaudotos įmonės ūkinėje komercinėje veikloje naudojant ir hipoteka apsinkintą turtą gautos pajamos.

43. Kasacinio skundo argumentai, kad toks atsiskaitymas leistinas pagal *JB/* 11 straipsnio 5 dalį, atmetami kaip nepagrįsti. Tai, kad nurodytoje teisės normoje įtvirtinta galimybė atidaryti atskirą sąskaitą (toliau – kreditorių sąskaita) banke lėšoms bankroto proceso metu kaupti ir atsiskaityti su kreditoriais ir leidimas sąskaitoje esančias lėšas naudoti tik teismo ir administravimo išlaidoms apmokėti bei kreditorių reikalavimams tenkinti, nekeičia įstatymų nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos. Tai įtvirtinta ir *JB/* 11 straipsnio 5 dalyje.

44. Kasacinis teismas papildomai pažymi, kad šiuo atveju buvo pažeistas ir lėšų atskirumo principas. Pagal *JB/* 10 straipsnio 7 dalies 5 punktą įmonė turi teisę vykdyti ūkinę komercinę veiklą, jeigu jos veiklos rezultatas mažina balanse rodomus nuostolius, ir iš šios veiklos gautas pajamas naudoti su šia veikla susijusioms išlaidoms. Visi atsiskaitymai, susiję su ūkine komercine veikla, vykdomi per vieną atsiskaitymams, susijusiems su ūkine komercine veikla, skirtą įmonės sąskaitą (toliau – įmonės komercinė sąskaita), iš kurios negali būti vykdomi atsiskaitymai su kreditoriais *JB/* 35 straipsnyje nustatyta tvarka. Toje pačioje įstatymo nuostatoje įtvirtinta, kad jeigu nutraukus ūkinę komercinę veiklą įmonės komercinėje sąskaitoje lieka lėšų, jos pervedamos į *JB/* 11 straipsnio 5 dalies 5 punkte nurodytą kreditorių sąskaitą. Likusios lėšos gali būti pervedamos į *JB/* 11 straipsnio 5 dalies 5 punkte nurodytą sąskaitą tik tada, kai sumokėti dėl įmonės ūkinės komercinės veiklos atsiradę mokesčiai ir kitos privalomosios įmokos.

45. Nurodytos *JB/* nuostatos aiškiai patvirtina, kad atsiskaitymui su kreditoriais lėšos, gautos įmonės komercinėje veikloje, gali būti panaudotos tik sumokėjus dėl įmonės ūkinės komercinės veiklos atsiradusius mokesčius ir kitas privalomasias įmokas, be to, toks atsiskaitymas gali vykti tik laikantis *JB/* 35 straipsnyje įtvirtintos kreditorių reikalavimo tenkinimo eilės ir tvarkos. Nors tiek pirmosios, tiek apeliacinės instancijos teismai dėl tokių atliktų atsiskaitymų teisėtumo vertinimo sprendė pagal *JAN/* nuostatas, vis dėlto konstatuotina, kad pagrįstai šiuos atsiskaitymus pripažino neteisėtais ir bankroto administratoriaus prašymus patvirtinti patikslintą kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą atmetė.

46. Apibendrinus šioje nutartyje nurodytus motyvus, darytina išvada, kad BUAB „Arvi fertis“, atlikdama atsiskaitymus su įmonės kreditoriais iki įmonės pripažinimo bankrutavusia ir likviduojama, šiems atsiskaitymams panaudodama iš įmonės ūkinės komercinės veiklos gautas lėšas, pažeidė *JB/* įtvirtintus draudimus tenkinant kreditorių reikalavimus bankroto byloje laikytis reikalavimų tenkinimo eilės ir tvarkos, lėšų, gautų įmonės komercinėje veikloje, atskirumo principą ir leidimą jas naudoti atsiskaitymui su kreditoriais tik laikantis *JB/* reikalavimų. Tokie neteisėti atsiskaitymai sukuria teisinio neapibrėžtumo situaciją bankroto byloje ir pažeidžia esminius bankroto proceso principus. Taip atsiskaitčius su dalimi kreditorių, buvo pažeisti ir kreditorių proporcingumo bei lygiateisiškumo principai, kadangi vienių kreditorių reikalavimai buvo iškeliami aukščiau kitų kreditorių finansinių reikalavimų, be to, sudarytos sąlygos tokiems kreditoriams išvengti pareigos – dalyvauti atlyginant bankrutuojančios įmonės administravimo išlaidas – vykdymo.

Dėl teisinių pasekmių sprendimo teismo iniciatyva ir bylos procesinės baigties

47. Nagrinėjamo atveju apeliacinės instancijos teismas, netenkinęs pateikto prašymo patikslinti kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašą, pažymėjo, jog situacija, kai kreditoriai, su kuriais atsiskaityta, lieka kreditorių sąrašė ir turi teisę visa finansinių reikalavimų apimtimi naudotis jiems priklausančiomis teisėmis bankroto procese (balsuoti kreditorių susirinkime ir pan.), nėra teisinga, nes taip būtų pažeidžiamos bendrovės ir kitų kreditorių teisės ir interesai, kadangi kreditoriai, su kuriais atsiskaityta netinkama tvarka ir laiku, įgytų ne tik perdėtą pranašumą kitų bankrutuojančios bendrovės kreditorių atžvilgiu dėl galimybės gauti reikalavimo patenkinimą, bet ir kitų *JAN/* įtvirtintų kreditorių teisių skolininko bankroto byloje įgyvendinimo aspektu. Dėl to apeliacinės instancijos teismas motyvuojamojoje

nutarties dalyje nurodė, jog pirmosios instancijos teismas privalo operatyviai spręsti lėšų, kuriomis buvo patenkinti finansiniai reikalavimai, atsiskaitant su kreditoriais VMI, VSDFV Marijampolės skyriumi, Marijampolės savivaldybės administracija, Ignalinos savivaldybės administracija, gražinimo klausimą.

48. Teisėjų kolegijos vertinimu, minėtas apeliacinės instancijos teismo nurodymas nėra pakankamas sprendžiant kilusių teisinių padarinių klausimą. Toks teismo įpareigojimas savo esme nėra efektyvus užtikrinant visų bankrutuojančios įmonės kreditorių interesų apsaugą, siekiant užtikrinti pagrindinio bankroto proceso tikslo – patenkinti bankrutuojančios įmonės kreditorių reikalavimus – pasiekimą. Siekdamas užtikrinti visų kreditorių teisių apsaugą, išvengti ginčų kilimo ateityje, inter alia (be kita ko), galinčių nepagrįstai ištesti bankroto proceso eigą, teismas turėjo ex officio (pagal pareigas) spręsti kilusių teisinių padarinių klausimą, t. y. spręsti klausimą dėl teisinių padarinių, nepagrįstai atsiskaičius su kreditoriais VMI, VSDFV Marijampolės skyriumi, Marijampolės savivaldybės administracija bei Ignalinos savivaldybės administracija, taikymo.

49. Iš esmės toks vertinimas dera su kasacinio teismo praktikoje išreikšta pozicija, kad niekinio sandorio teisinės pasekmės ir niekinio sandorio faktą teismas konstatuoja ex officio (*CK 1.78* straipsnio 1, 5 dalys). Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamą teisės normų, reglamentuojančių sandorių negaliojimą, aiškinimo ir taikymo praktiką, teismas turi teisę konstatuoti niekinio sandorio negaliojimo faktą ir taikyti padarinius net ir tada, kai dėl to nepareikštas savarankiškas reikalavimas ieškinyje, prašymas šalių procesiniuose dokumentuose ar pareikštas žodžiu (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 29 d. nutarties civilinėje byloje Nr. *3K-3-34-313/2020* 41 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Teismas savo iniciatyva, nesant ginčo šalies reikalavimo, pripažįsta sandorį niekiniu ir taiko niekinio sandorio teisinius padarinius, kai nagrinėjant bylą pagrindas pripažinti sandorį niekiniu tampa akivaizdus (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. balandžio 8 d. nutartį civilinėje byloje Nr. *3K-3-191-916/2015*; 2021 m. kovo 10 d. nutarties civilinėje byloje Nr. *e3K-3-8-313/2021* 35–36 punktus). Kasacinio teismo praktikoje toks teismui suteiktos teisės ir tenkančios pareigos vykdymas nepripažintinas išėjimu už bylos nagrinėjimo ribų (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. birželio 3 d. nutartį civilinėje byloje Nr. *3K-3-310/2008*).

50. Kasacinio teismo taip pat yra pažymėta, jog Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudencijoje dėl teisės į teisingą teismą (*Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos* (toliau – Konvencija) 6 straipsnis) pasakyta, kad Konvencijos požiūriu gali kilti Konvencijoje įtvirtintų teisių pažeidimo pavojus, kai teismai, nagrinėdami bylas, priima siurprizinius sprendimus tiek įrodymų tyrimo ir vertinimo, tiek teisės taikymo aspektu. Pagal Konvencijos 6 straipsnyje įtvirtintą teisingo bylos nagrinėjimo koncepciją šalis turi teisę į rungtynišką procesą, reiškiančią, kad jos privalo turėti galimybę ne tik pateikti įrodymus savo reikalavimams pagrįsti, bet taip pat teisę žinoti ir komentuoti visus įrodymus ar pastabas, pateiktus siekiant paveikti teismo sprendimą (žr. EŽTT 1997 m. vasario 18 d. sprendimo byloje Nideröst-Huber prieš Šveicariją, peticijos Nr. 18990/91, 24 punktą; 2001 m. gegužės 31 d. sprendimo byloje K. S. prieš Suomiją, peticijos Nr. 29346/95, 21 punktą; 2014 m. kovo 3 d. sprendimo byloje Duraliyski prieš Bulgariją, peticijos Nr. 45519/06, 30 punktą; Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 29 d. nutarties civilinėje byloje Nr. *3K-3-34-313/2020* 48 punktą). Tačiau kasacinis teismas yra nurodęs, jog teisinio ieškinio pagrindo identifikavimas ir tarp ginčo šalių susiklosčiusių santykių teisinis kvalifikavimas negali būti šalių vertinamas kaip siurprizinis, nepriklausomai nuo to, kurios instancijos teisme tai yra atliekama (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. *3K-3-34-313/2020*, 50 punktus). Analogiškai šiuo atveju, atsižvelgiant į ginčo pobūdį, poreikį realiai užtikrinti kreditorių interesų apsaugą, bankroto proceso tikslus, poreikis teismui savo iniciatyva spręsti dėl teisinių pasekmių taikymo negali būti traktuojamas kaip pažeidžiantis procesines šalių teises.

51. Teisėjų kolegija, remdamasi pirmiau minėtais argumentais, atsižvelgdama į tai, kad teismai nespėdė teisinių padarinių, susijusių su pirmiau minėtų lėšų gražinimu, klausimo, nors, atsižvelgus į ginčo pobūdį bei esmę, siekiant užtikrinti visų bankrutuojančios įmonės kreditorių interesų apsaugą ir bankroto proceso tikslus, šis klausimas turėjo būti sprendžiamas teismo iniciatyva, minėtą apeliacinės instancijos teismo sprendimo dalį panaikina ir šią bylos dalį gražina pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Tokiu teismo sprendimu proceso šalims sudaroma procesinė galimybė savo reikalavimus ir atsikirtimus priderinti prie šių pateiktų išaiškinimų, pateikti savo vertinimus, o pirmosios teismui, atsižvelgus į faktinę situaciją, šalių pateiktus argumentus, iš esmės spręsti teisinių padarinių taikymo klausimą. Teismas, nagrinėdamas teisinių padarinių, susijusių su nepagrįstai kreditoriams išmokėtų lėšų gražinimu, klausimą, taip pat turėtų įvertinti aplinkybę, kad Vilniaus apygardos teismas 2021 m. vasario 4 d. nutartimi nutarė likviduoti bankrutuojančią UAB „Arvi fertis“ dėl bankroto (ši nutartis palikta nepakeista Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. balandžio 6 d. nutartimi).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

52. Kasaciniam teismui nusprendus bylos dalį dėl teisinių padarinių, susijusių su lėšų, kuriomis buvo patenkinti finansiniai reikalavimai, atsiskaitant su kreditoriais VMI, VSDFV Marijampolės skyriumi, Marijampolės savivaldybės administracija, Ignalinos savivaldybės administracija, taikymo klausimą gražinti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo, šalių bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas paliktinas spręsti pirmosios instancijos teismui kartu su kitų bylinėjimosi išlaidų paskirstymu (*CPK 93, 96* straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso* 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 360 straipsniu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutarties dalį ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutarties dalį dėl kreditorių ir jų finansinių reikalavimų sąrašo patikslinimo bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Arvi fertis“ bankroto byloje palikti iš esmės nepakeistas.

Vilniaus apygardos teismo 2021 m. sausio 25 d. nutarties dalį ir Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2021 m. vasario 25 d. nutarties dalį, kuriomis pasisakyta dėl kreditorių Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Marijampolės skyriaus, Marijampolės savivaldybės administracijos, Ignalinos savivaldybės administracijos finansinių reikalavimų, panaikinti ir klausimą dėl lėšų gražinimo perduoti spręsti pirmosios instancijos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Virgilijus Grabinskas

Donatas Šernas

Egidija Tamošiūnienė

Paminėta tekste:**Bylos:**

3K-3-310/2008 Dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais ir nuosavybės teisių atkūrimo.

3K-3-176/2013 Dėl kreditorių susirinkimo nutarimo panaikinimo bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Modulis“ bankroto byloje

3K-3-6/2014 Dėl streiko pripažinimo neteisėtu

3K-3-191-916/2015 Dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais ir nuostolių atlyginimo

3K-3-373-219/2016 Dėl kreditorių komiteto nutarimo pripažinimo negaliojančiu

3K-3-320-915/2017 Dėl bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Elettrodiesel“ 2016 m. gegužės 31 d. kreditorių susirinkimo nutarimų panaikinimo

3K-3-313-690/2017 Dėl bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Marijampolės duona“ 2016 m. birželio 23 d. kreditorių komiteto posėdžio nutarimo ir bankroto administratorės patikslintos veiklos ata

e3K-3-382-421/2017 Dėl skolos už šilumos energiją priteisimo

e3K-3-148-219/2018 Dėl teisės normų, reglamentuojančių įmonės bankroto bylos nutraukimą, bankroto administratoriaus išlaidų nustatymą, aiškinimo ir taikymo

3K-3-193-969/2018 Dėl nuostolių, atsiradusių neturint galimybės naudotis patalpomis, kurios užimtoms bankrutuojančiai įmonei priklausančiu turtu, atlyginimo priskyrimo bankroto administravimo išlaidoms

3K-3-34-313/2020 Dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių sandorių negaliojimo pagrindus, teismo teisę ex officio (savo iniciatyva) konstatuoti niekinio sandorio faktą, dovanojimo sutarties

e3K-3-333-823/2020 Dėl teisės normų, reglamentuojančių bankroto bylos nutraukimo pagrindą – bankrutuojančiai (bankrutavusiai) įmonei atsiskaičius su visais kreditoriais, pareiškimo dėl bankroto pripaž

3K-3-171-421/2021 Dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių teisę skųsti teismo nutartį, kuria patvirtintas restruktūrizavimo plano pakeitimas, apeliacinės instancijos teismo teisės sujungti bylas p

e3K-3-8-313/2021 Dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių sandorių pripažinimą negaliojančiais, proceso teisės normų, reglamentuojančių ieškovo teisę tikslinti ieškinį, aiškinimo ir taikymo

e3K-3-79-823/2021 Dėl pereinamųjų nuostatų dėl nemokumo procesų taikymo juridinio asmens bankroto procese sudaromoms taikos sutartims

Teisės aktai:

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija

6 str. [Aukštosios Susitariančiosios Šalys laiko...]

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

93 str. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas

96 str. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei

Lietuvos Respublikos įstatymas „Dėl Lietuvos Respublikos Civilinio proceso kodekso patvirtinimo“

359 str. Atstovavimas

360 str. Kasacinio proceso dalyvių teisės teismo posėdžio metu

362 str. Bylos nagrinėjimas kasacinės instancijos teismo posėdyje

Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos

1.78 str. Niekiniai ir nuginčijami sandoriai

Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas

10 str. Bankroto bylos iškėlimas teisme

11 str. Įmonės administratorius

26 str. Kreditorių reikalavimų tvirtinimas

- 27 str. Bankroto bylos nutraukimas
- 30 str. Įmonės pripažinimas bankrutavusia
- 31 str. Administratoriaus teisės ir pareigos likviduojant bankrutavusią įmonę
- 33 str. Turto pardavimo ir perdavimo tvarka
- 34 str. Įkeitimu ir(arba) hipoteka užtikrintų kreditoriaus reikalavimų tenkinimas
- 35 str. Kreditorių reikalavimų tenkinimo eilė ir tvarka
- 36 str. Administravimo išlaidos

Lietuvos Respublikos teismų įstatymas

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas

- 2 str. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos
- 44 str. Kreditorių susirinkimo teisės
- 63 str. Juridinio asmens ūkinė komercinė veikla
- 64 str. Sandorių ginčijimas bankroto proceso metu
- 78 str. Bankroto bylos nutraukimo pagrindai
- 86 str. Juridinio asmens turto pardavimas
- 93 str. Juridinio asmens turtas kreditorių reikalavimams tenkinti
- 94 str. Kreditorių reikalavimų tenkinimo eilė
- 99 str. Galutinė bankroto ataskaita
- 153 str. Įstatymų pripažinimas netekusiais galios
- 155 str. Pereinamosios nuostatos dėl nemokumo procesų